

Основно училище „Христо Ботев”

село Беброво, област В. Търново, община Елена

Утвърждавам:.....

/ Ст. Добрева /

УЧЕБНА ПРОГРАМА за избираеми учебни часове по Български език и литература 6 клас – РАЗШИРЕНА ПОДГОТОВКА

За учебната 2025 / 2026г.

Хорариум : 1 / 34

(седмичен/ годишен)

Изготвил:.....

/ Ив.Николова /

II. Цели на обучението за избираеми часове по Български език и литература в 6 клас-разширена подготовка

1. Да разшири социокултурната компетентност на учениците, насочване към овладяване на умения за извличане и обработване на информация от научни и от официално-делови текстове, представени в различни информационни източници; усъвършенстват се уменията за използване на информацията в различни комуникативни ситуации.

2. Да разшири и задълбочи езиковата компетентност на учениците.

3. Да обогати и разшири литературната компетентност на учениците чрез разнообразна самостоятелна работа с текста на художественото произведение.

3. Очакваните резултати в областта на социокултурните компетентности са свързани с разчитането на художествените произведения като интерпретиращи от различни гледни точки норми, ценности, проблеми, конфликти, характерни и за съвременната епоха, както и съотнасянето им с непосредствения жизнен опит на ученика, а също и с отношенията автор – текст – читател

4. Да активизира, стимулира и мотивира учениците за съзнателно и целенасочено изучаване на езика и литературата.

III. Очаквани резултати от обучението в края на класа:

Области на компетентност Колона 1	Знания, умения, отношения Колона 2
ЕЗИКОВИ СОЦИОКУЛТУРНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	Разбира зависимостта на езиковите средства от речевата ситуация и ги използва в съответствие с нея. Търси, извлича, подбира и използва информация от различни видове текст (научен, официално-делови) и от различни информационни източници за решаване на комуникативни задачи. Задава въпроси и дава отговори на поставени въпроси. Изразява твърдения и се аргументира.
ЕЗИКОВИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	Познава видовете текст – описание, повествование, разсъждение. Разпознава особеностите на научен текст, на обява и на делова покана. Владее езикови средства, свързани с фонетични, с морфологични, със синтактични и с лексикални явления, и ги използва уместно в речевата практика. Служи си с разнообразни синтактични конструкции и използва синонимни варианти според целта на общуване.
КОМУНИКАТИВНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	<i>Слушане</i> Умее да изслушва мнения и да сравнява различни гледни точки при участие в диалог. Разбира смисъла на познат и на непознат текст при слушане с определена комуникативна задача. <i>Четене</i> Разбира смисъла на познат и на непознат текст при четене. Извлича, подбира, синтезира информация от урочна статия за изпълнение на

	<p>определена комуникативна задача.</p> <p><i>Говорене</i></p> <p>Спазва правилата на книжовния изговор. Поставя логическо ударение, като се съобразява с определена комуникативна задача. Участва в диалог, умее да оспори мнение, различно от своето, като проявява толерантност и учтивост в общуването.</p> <p>Създава в устна форма: -обява, делова покана</p> <p><i>Писане</i></p> <p>Планира, структурира, композира и графично оформя текста, който създава. Спазва изучените книжовни езикови правила. Има формирани правописни навици по отношение на често употребявани думи и на думи от терминологичната лексика. Редактира текст. Създава в писмена форма: -обява, делова покана</p>
<p><u>ЛИТЕРАТУРНИ</u></p> <p>СОЦИОКУЛТУРНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ</p>	<p>Съпоставя мястото на индивида в различни общности в съвременността (семейството, неформални и формални групи), идентифицира (потенциални) конфликти между тях и обосновава своя позиция по проблема за предотвратяването или за разрешаването им.</p> <p>Свързва примери за проблеми и конфликти от изучавани литературни текстове с лични идеи, за да обоснове собствена гледна точка.</p> <p>Разпознава по откъс от изучавано произведение неговия автор и (заглавието на) самото произведение. Свързва имена на герои от изучавано произведение с името на неговия автор и със заглавието на произведението.</p> <p>Свързва изучавано произведение с името на автора, с жанра и с имена на герои от произведението и с интерпретирани в него мотиви.</p> <p>Определя начини, по които (откъс от) художествен текст въздейства естетически, и се обосновава чрез примери от художествения изказ.</p> <p>Определя начини, по които (откъс от) изучаван художествен текст утвърждава своите идеи и ценности и/или отрича други, и се обосновава чрез примери от художествения изказ.</p> <p>Избира четива самостоятелно, като прилага поне два критерия: автор, издател, анотация, критическа оценка, публична или препоръка от приятел и др.</p>
<p>ЛИТЕРАТУРНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ</p>	<p>Различава и тълкува в изучавани повествователни литературни текстове действията и развитието на героите в сюжета.</p> <p>Различава и тълкува в изучавани поетически литературни текстове преживявания, настроения, състояния на героя.</p> <p>Тълкува конкретни (откъси от) текстове съобразно жанровите им характеристики.</p> <p>Познава значението на следните понятия: <i>повествовател, пейзаж, мотив, характеристика на герой</i>.</p> <p>Обяснява функциите на повествователя за изобразяването на човека</p> <p>Обяснява мотивацията на герой в изучаван дълъг повествователен текст.</p> <p>Обяснява функциите на пейзажа за изобразяването на човека и света в изучавани художествени текстове.</p> <p>Обяснява значенията на конкретен мотив за тематично-смысловото и/или сюжетното развитие в изучаван художествен текст.</p> <p>Обяснява значенията на характеристика на герой в изучаван художествен</p>

	<p>текст.</p> <p>Различава в художествен текст словосъчетания, в които поне една от думите е употребена с пряко значение, а другата/другите – с преносно, и обяснява значението им за изграждането на смисъла на фразата и/или текста.</p> <p>Различава в художествен текст отклонения от обичайния за българската реч словоред и обяснява значението им за изграждането на смисъла на фразата и/или на текста.</p>
КОМУНИКАТИВНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	<p>Създава в устна и в писмена форма характеристика на герой с цел да: обясни мотивацията на героя за неговите действия и/или неговата сюжетна роля; изрази естетическата си представа за героя.</p> <p>Създава в устна форма описание на пейзаж в художествен текст с цел да: изрази естетическата си представа за описваните елементи; предизвика у слушателя естетическо преживяване от художественото описание.</p> <p>Създава в писмена форма сбит преразказ с цел да информира някого за сюжета и за героите на текста. Анализира и критично оценява сполучливостта на свои или чужди (в устна или писмена форма) според осъществяването на комуникативната им задача: характеристика на герой, описание на пейзаж в художествен текст, сбит преразказ.</p> <p>Спазва книжовни езикови правила.</p>

IV. Учебно съдържание:

№ по ред	Тема на урочната единица	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
(1)	(2)	(3)	(4)
1	Езикът – средство за общуване	<p>Познава строежа на езика (звукове/букви, думи, изречения, текст).</p> <p>Ориентира се в ситуацията на общуване, определяйки целта, предмета, участниците и условията на общуване.</p> <p>Съобразява се с особеностите на електронното общуване.</p>	речева ситуация – цел, предмет, участници, условия
2.	Текстът в научното общуване	<p>Търси, извлича, подбира и синтезира информация от научен текст, включително от електронен носител, за изпълнение на определена комуникативна задача.</p> <p>Разграничава структурните елементи на научния текст – теза, аргументи, изводи.</p> <p>Разпознава спецификата на урочната статия като научен текст.</p> <p>Различава научен текст описание, научен текст разсъждение, научен текст повествование.</p>	Научен текст, термини, теза, аргумент
3.	Звукови промени в думата. Променливо Я	<p>Спазва правилото за променливо Я.</p> <p>Познава условия, при които правилото за</p>	променливо Я

		променливо Я не е в сила. Правилно изговаря и пише често употребявани думи и думи от терминологичната лексика..	
4.	Показателно местоимение	Разпознава показателното местоимение и определя граматичните му признаци. Използва в свой текст показателните местоимения като заместващи и свързващи думи; правилно ги изговаря и пише.	показателното местоимение
5.	Въпросително местоимение	Разпознава въпросителните местоимения Използва правилно формите на въпросителното местоимение.	въпросителните местоимения
6.	Отрицателно и обобщително местоимение	Разпознава относителните местоимения и отрицателните местоимения; определя граматичните им признаци. Разпознава относителните местоимения като свързващи думи в сложно изречение. Използва правилно формите на относителното местоимение и на отрицателното местоимение.	Отрицателно и обобщително местоимение
7.	Неопределително местоимение. Относително местоимение	Разпознава неопределителните местоимения и обобщителните местоимения; определя граматичните им признаци. Използва правилно формите на неопределителното местоимение и на обобщителното местоимение.	Неопределително местоимение. Относително местоимение
8.	Причастия. Минало страдателно причастие и деепричастие	Разпознава и образува минало страдателно причастие и деепричастие. Спазва особеностите в правописа и в употребата на минало страдателно причастие и деепричастие.	Минало страдателно причастие
9.	Причастия. Сегашно деятелно причастие	Разпознава и образува сегашно деятелно причастие. Спазва особеностите в правописа и в употребата на сегашно деятелно причастие.	Сегашно деятелно причастие
10.	Време на глагола. Минало неопределено време и минало предварително време	Разпознава и образува формите за минало неопределено време. Уместно употребява форми за минало неопределено време съобразно ситуацията на общуване.	Минало неопределено време и минало предварително време
11.	Бъдеще време в миналото	Разпознава и образува формите за бъдеще време в миналото. Уместно употребява форми за бъдеще време в миналото съобразно ситуацията на общуване.	Бъдеще време в миналото
12.	Неизменяеми части на речта. Частица и междуметие и съюз	Разпознава междуметия и частици в изречение. Уместно употребява междуметия и частици в речевата практика. Владее правописа на междуметия и частици.	Неизменяеми части на речта. Частица и междуметие и съюз

13.	Еднородни части	Разпознава еднородни части в простото изречение. Прилага пунктуационните правила при употреба на еднородни части. Уместно използва еднородни части.	Еднородни части
14.	Сложно съчинено изречение	Разпознава съчинителните връзки в сложното изречение. Правилно оформя пунктуационно и използва уместно сложни съчинени изречения в текст.	Сложно съчинено изречение
15.	Човекът и природата. „Хубава си, моя горо“ (Любен Каравелов) – отношението на човека към природата	Различава и тълкува в „Хубава си, моя горо“ преживявания, настроения, състояния на героя. Различава в „Хубава си, моя горо“ словосъчетания, в които поне една от думите е употребена с пряко значение, а другата/другите – с преносно, и обяснява значението им за изграждането на смисъла на текста.	автор, герой
16.	Човекът и природата. Из „Моето семейство и други животни“ (Дж. Даръл): подбрани откъси от IV глава – работа с текста: хората и другите животни	Различава и тълкува в откъси от „Моето семейство и други животни“ действията и развитието на героите в сюжета. Развива умения да тълкува художествени текстове. Задълбочава познанията си за спецификата на художествения образ.	художествен образ
17.	Човекът и изкуството. „Косачи“ (Елин Пелин) – работа с текста	Разпознава жанрови характеристики на разказа, „Косачи“. Различава и тълкува в „Косачи“ действията и развитието на герой в сюжета. Обяснява мотивацията на герой в „Косачи“. Познава значението на понятието повествовател.	повествовател
18.	Човекът и изкуството. Из „Под игото“ (Ив. Вазов): главата „Представлението“ – работа с текста: актьорите и публиката	Обяснява мотивацията на герой в главата „Представлението“ от „Под игото“. Обяснява функциите на повествователя за изобразяването на човека и света в главата „Представлението“ от „Под игото“.	Мотив, герой
19.	Човекът и другите. Из „Под игото“ (Ив. Вазов): главата „Радини вълнения“ – работа с текста: характеристика на герой	Различава и тълкува в главата „Радини вълнения“ от „Под игото“ действията и развитието и/или разкриването на героите в сюжета. Обяснява мотивацията на герой в главата „Радини вълнения“ от „Под игото“. Обяснява значенията на характеристика на герой в главата „Радини вълнения“ от „Под игото“.	Мотив, герой
20.	Човекът и другите. Из „Принцът и просякът“ (М. Твен): I и III глава	Различава и тълкува в откъси от „Принцът и просякът“ действията и развитието на героите в сюжета.	сюжет, характеристика на герой

		Обяснява мотивацията на герой в „Принцът и просякът“. Обяснява значенията на характеристика на герой в „Принцът и просякът“..	
21.	Човекът и другите. „Братчетата на Гаврош“ (Хр. Смирненски)	Различава в „Братчетата на Гаврош“ и тълкува преживявания, настроения, състояния на героя. Познава значението на понятието мотив. Обяснява значенията на конкретен мотив за тематично-смысловото развитие в „Братчетата на Гаврош“.	състояние на герой
22.	Човекът и другите. „Серафим“ (И. Йовков)	Разпознава жанрови характеристики на разказа, проявени в „Серафим“. Различава и тълкува в „Серафим“ действията и разкриването на героите в сюжета. Обяснява значенията на характеристика на герой в „Серафим“. Обяснява функциите на повествователя за изобразяването на човека и света в „Серафим“.	автор, характеристика на герой
23.	Човекът и другите. Из „Автобиография“ (Бр. Нушич): „Урок по география“	Различава и тълкува в откъса от „Автобиография“ действията и развитието на героите в сюжета. Обяснява функциите на повествователя за изобразяването на човека и света в откъса от „Автобиография“. Обяснява значенията на характеристика на герой в откъса от „Автобиография“.	сюжет
24.	Човекът и другите. Из „Малкият принц“ (Екзюпери): част XXI	Различава и тълкува в част XXI от „Малкият принц“ действията и развитието на героите в сюжета. Обяснява мотивацията на герой в част XXI от „Малкият принц“. Обяснява функциите на пейзажа за изобразяването на човека и света в част XXI от „Малкият принц“. Обяснява функциите на повествователя за изобразяването на човека и света в „Малкият принц“.	повествовател, герой

Изготвил: *Ив.Н.*

/Ив.Николова/ *И*